

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 23.2.2009
СОМ(2009)81 окончателен

ПРИЛОЖЕНИЕ

ПРОТОКОЛ ЗА ПРИЛОЖИМОТО ПРАВО ПРИ ЗАДЪЛЖЕНИЯТА ЗА ИЗДРЪЖКА

ПРИЛОЖЕНИЕ

ПРОТОКОЛ

ЗА ПРИЛОЖИМОТО ПРАВО

ПРИ ЗАДЪЛЖЕНИЯТА ЗА ИЗДРЪЖКА

Страните, подписали този протокол,

Водени от желанието си да установят съвместни разпоредби относно приложимото право при задълженията за издръжка,

Желаейки да актуализират Хагската конвенция от 24 октомври 1956 г. за приложимото право при задълженията за издръжка на деца и Хагската конвенция от 2 октомври 1973 г. за приложимото право при задълженията за издръжка,

Желаейки да разработят общи норми относно приложимото право при задълженията за издръжка, които да допълват Хагската конвенция от 23 ноември 2007 г. за международното събиране на детска издръжка, както и на други форми на семейна издръжка,

Взеха решение да сключат протокол за тази цел и се обединиха около следните разпоредби —

Член 1 — Обхват

1. Настоящият протокол определя приложимото право при задълженията за издръжка, които възникват по силата на семейна връзка, роднинска връзка, брак или сродство, включително задължението за издръжка на дете, независимо от семейното положение на родителите.
2. Решенията, взети в изпълнение на настоящия протокол не засягат съществуването на никое от отношенията, посочени в параграф 1.

Член 2 — Универсално прилагане

Настоящият протокол се прилага дори и ако приложимото право е правото на недоговаряща се страна.

Член 3 — Обща норма относно приложимото право

1. Задълженията за издръжка се уреждат от правото на държавата на обичайно местопребиваване на вискателя, освен когато в настоящия протокол се предвижда друго.

2. В случай на промяна на обичайно местопребиваване на взыскателя считано от датата на промяната се прилага правото на държавата на новото обичайно местопребиваване на взыскателя.

Член 4 — Специални правила в полза на някои взыскатели

1. Следните разпоредби се прилагат при задълженията за издръжка от страна на:
 - а) родители спрямо техните деца;
 - б) лица, различни от родителите, спрямо лица, още ненавършили 21 години, освен задължения, произтичащи от посочените в член 5 отношения; и
 - в) деца спрямо техните родители;
2. Ако по силата на посоченото в член 3 право взыскателят не е в състояние да получи издръжка от длъжника, се прилага правото на сезирания съд.
3. Без да се засяга член 3, ако взыскателят е сезирал компетентния орган на държавата на обичайно местопребиваване на длъжника, се прилага правото на сезирания съд. Ако обаче по силата на това право взыскателят не може да получи издръжка от длъжника, се прилага правото на държавата на обичайно местопребиваване на взыскателя.
4. Ако по силата на правото, посочено в член 3 и параграфи 1 и 2 от настоящия член, взыскателят не може да получи издръжка от длъжника, се прилага правото на държавата на общото им гражданство, ако има такова.

Член 5 — Специална норма относно съпрузи и бивши съпрузи

В случай на задължения за издръжка между съпрузи, бивши съпрузи или страни в брак, който е обявен за недействителен, член 3 не се прилага, ако една от страните възразява и правото на друга държава, в частност държавата на последното им общо обичайно местопребиваване, има по-тясна връзка с брака. В такъв случай се прилага правото на тази друга държава.

Член 6 — Специална норма относно защитата

В случай на задължения за издръжка, различни от задълженията, произтичащи от отношението родител-дете спрямо детето, и от посочените в член 5 задължения, длъжникът може да оспори иска на взыскателя на основание, че такова задължение не съществува нито по правото на държавата на обичайно местопребиваване на длъжника, нито по правото на държавата на общото гражданство на страните, ако има такова.

Член 7 — Посочване на приложимото право за целите на конкретно производство

1. Независимо от разпоредбите на членове 3, 4, 5 и 6, взыскателят и длъжникът по издръжката могат, единствено за целите на конкретно производство в дадена

държава, изрично да посочат правото на тази държава като приложимо за задължението за издръжка.

2. Посочването, извършено преди образуването на такова производство, става в договореност, подписана от двете страни, представена в писмен вид или на такъв носител, при който съдържащата се в него информация да е достъпна и да може впоследствие да се използва за позоваване.

Член 8 — Посочване на приложимото право

1. Независимо от разпоредбите на членове 3, 4, 5 и 6, вискателят и длъжникът по издръжката могат по всяко време да посочат едно от следните права като приложимо към задължения за издръжка:
 - а) правото на която и да е държава, чийто гражданин е едната или другата страна по делото по време на посочването;
 - б) правото на държавата на обичайно местопребиваване на едната или другата страна по делото по време на посочването;
 - в) правото, посочено от страните като приложимо, или действително прилаганото право към режима на тяхната собственост;
 - г) правото, посочено от страните като приложимо, или действително прилаганото към техния развод или юридическо разделяне право.
2. Такава договореност се прави в писмена форма или се записва на такъв носител, при който съдържащата се в него информация да е достъпна и да може впоследствие да се използва за позоваване, и се подписва от двете страни.
3. Параграф 1 не се прилага за задължения за издръжка по отношение на лице, ненавършило 18 г., или на възрастно лице, което поради нарушени или недостатъчни лични способности, не е в състояние да защитава собствения си интерес.
4. Независимо от правото, посочено от страните в съответствие с параграф 1, въпросът дали вискателят може да се откаже от правото си на издръжка, се определя от правото на държавата на обичайно местопребиваване на вискателя по време на посочването.
5. Освен ако по време на посочване на приложимото право страните са били напълно информирани за последствията от техния избор, посоченото от страните право не се прилага, когато прилагането на това право би довело до очевидно несправедливи или прекомерни последствия за някоя от страните.

Член 9 — „Местоживеене“ вместо „гражданство“

Държава-членка, в която понятието „местоживеене“ има характер на свързващ фактор по отношение на семейните въпроси, може да уведоми Постоянното бюро на Хагската конференция по международно частно право, че за целите на случаи, отнесени до

нейните органи, думата „гражданство“ в членове 4 и 6 се заменя с „местоживеене“, както то е дефинирано в тази държава-членка.

Член 10 — Публични институции

Правото на дадена публична институция да иска възстановяване на изплатени на вискателя помощи вместо издръжка се урежда от правото, което регулира институцията.

Член 11 — Обхват на приложимото право

Приложимото право за задължение за издръжка определя *inter alia*:

- а) дали, до каква степен и спрямо кого вискателят може да има претенции за издръжка;
- б) до каква степен вискателят може да претендира за издръжка за минало време;
- в) базата за изчисляване на размера на издръжката, както и индексация;
- г) кой има право да открие производство за издръжка, като се изключат въпросите, свързани с правна способност за процесуални действия и представителство в производството;
- д) давностен и ограничителен срок;
- е) степен на задължение на длъжщо издръжка лице в случаите, при които публична институция иска възстановяване на помощи, предоставени на вискателя вместо издръжка.

Член 12 — Изключване на препращане

В протокола терминът „право“ означава законодателството, което е в сила в дадена държава, с изключение на нормите за избор на приложимо право.

Член 13 — Ред, възприет от съда

Прилагане на определеното съгласно протокола право може да бъде отказано само ако неговите последици биха били очевидно противоположни на възприетия от съда ред.

Член 14 — Определяне на размера на издръжката

Дори ако приложимото право предвижда друго, нуждите на вискателя и финансовите възможности на длъжника, както и всички компенсации, предоставени на вискателя вместо редовните плащания по издръжката, се вземат предвид при определяне на размера на издръжката.

Член 15 — Неприложимост на протокола при вътрешноправни стълкновения

1. Договаряща се държава, в която към задълженията за издръжка се прилагат различни правни системи или съвкупности от правни норми, не е задължена да прилага нормите на протокола единствено към стълкновения между такива различни системи или съвкупности от правни норми.
2. Настоящият член не се прилага по отношение на регионални организации за икономическа интеграция.

Член 16 — Неединни правни системи — териториално разделение

1. По отношение на държава, в която в различни териториални единици се прилагат две или повече правни системи или съвкупности от правни норми по отношение на въпросите, обхванати от настоящия протокол:
 - а) всяко позоваване на правото на държава се разбира като позоваване, ако е уместно, на действащото в дадената териториална единица право;
 - б) всяко позоваване на компетентните органи или публични институции на тази държава се разбира като позоваване на тези органи или институции, които са упълномощени да действат в съответната териториална единица;
 - в) всяко позоваване на обичайно местопребиваване в такава държава се разбира като позоваване на обичайно местопребиваване в съответната териториална единица;
 - г) всяко позоваване на държавата, граждани на която са дадени две лица, се разбира като позоваване на териториалната единица, определена от правото на тази държава, или при отсъствие на съответни норми — до териториалната единица, с която задължението за издръжка е най-тясно свързано;
 - д) всяко позоваване на държавата, гражданин на която е дадено лице, се разбира като позоваване на териториалната единица, определена от правото на тази държава, или при отсъствие на съответни норми — до териториалната единица, с която въпросното лице е най-тясно свързано.
2. За целите на определяне на приложимото право по протокола, по отношение на държава, която се състои от две или повече териториални единици, всяка от които има собствена правна система или съвкупност от правни норми, отнасящи се до въпросите, обхванати от настоящия протокол, се прилагат следните норми:
 - а) ако в такава държава съществуват действащи норми, определящи правото на коя териториална единица е приложимо, се прилага правото на тази единица;
 - б) при отсъствие на такива норми, се прилага правото на съответната териториална единица, съгласно определението в параграф 1.

3. Настоящият член не се прилага по отношение на регионални организации за икономическа интеграция.

Член 17 — Неединни правни системи — конфликти между лица

За целите на определяне на приложимото право по протокола по отношение на държава, в която се прилагат две или повече правни системи или съвкупности от правни норми към различни категории лица във връзка с въпросите, обхванати от настоящия протокол, всяко позоваване на правото на държава се разбира като позоваване на правната система, определена от действащите норми в тази държава.

Член 18 — Координираност с предишни Хагски конвенции за издръжка

В отношенията между договарящите се страни настоящият протокол заменя Хагската конвенция от 2 октомври 1973 г. за приложимото право при задълженията за издръжка и Хагската конвенция от 24 октомври 1956 г. за приложимото право при задълженията за издръжка на деца.

Член 19 — Координираност с други инструменти

1. Настоящият протокол не засяга други международни инструменти, по които договарящите държави са или ще станат страни и които съдържат разпоредби по въпроси, уредени в протокола, освен ако държавите, страни по такъв инструмент, не декларират обратното.
2. Параграф 1 се прилага и спрямо еднородни закони, основаващи се на специални връзки от регионално или друго естество между заинтересованите държави.

Член 20 — Еднакво тълкуване

При тълкуването на настоящия протокол, трябва да се отчита неговият международен характер и необходимостта да се насърчава еднаквото му прилагане.

Член 21 — Преглед на практическото действие на протокола

1. Генералният секретар на Хагската конференция по международно частно право свиква при необходимост Специална комисия за преглед на практическото действие на протокола.
2. За целите на този преглед договарящите се страни си сътрудничат с Постоянното бюро на Хагската конференция по международно частно право при събиране на данни за съдебната практика по прилагане на протокола.

Член 22 — Преходни разпоредби

Настоящият протокол не се прилага за издръжка, поискана в договаряща се държава за период, предхождащ влизането в сила на протокола в тази държава.

Член 23 — Подписване, ратифициране и присъединяване

1. Настоящият протокол е открит за подписване от всички държави.
2. Настоящият протокол подлежи на ратифициране, приемане или утвърждаване от подписалите го държави.
3. Настоящият протокол е открит за присъединяване от страна на всички държави.
4. Инструментите за ратифициране, приемане, утвърждаване или присъединяване се депозират в Министерството на външните работи на Кралство Нидерландия, депозитар на протокола.

Член 24 — Регионални организации за икономическа интеграция

1. Регионална организация за икономическа интеграция, която е съставена единствено от суверенни държави и има компетентност по някои или по всички въпроси, уредени от настоящия протокол, може също така да подпише, приеме, утвърди или да се присъедини към протокола. В такъв случай регионалната организация за икономическа интеграция има права и задължения на договаряща се държава, доколкото организацията има компетентност по въпроси, уредени от настоящия протокол.
2. При подписването, приемането, утвърждаването или присъединяването регионалната организация за икономическа интеграция уведомява писмено депозитаря относно въпросите, уредени от настоящия протокол, по отношение на които ѝ е била прехвърлена компетентност от нейните държави-членки. Организацията уведомява своевременно депозитаря в писмена форма относно промените в компетентността ѝ така, както тя е определена в последното по време уведомяване, извършено съгласно настоящия параграф.
3. При подписването, приемането, утвърждаването или присъединяването регионалната организация за икономическа интеграция може да декларира в съответствие с член 28, че има компетентност по всички въпроси, уредени от настоящия протокол, и че държавите-членки, които са ѝ прехвърлили компетентност по съответните въпроси са правно обвързани по настоящия протокол по силата на подписването, приемането, утвърждаването или присъединяването на организацията.
4. За целите на влизането в сила на протокола, никакъв инструмент, депозиран от страна на регионална организация за икономическа интеграция, няма да бъде причисляван, освен ако регионалната организация за икономическа интеграция не връчи декларация в съответствие с параграф 3.

5. Всяко позоваване на „договаряща се държава“ или „държава“ в настоящия протокол се прилага еднозначно, ако е уместно, към регионална организация за икономическа интеграция, която е страна по него. В случай на декларация от страна на регионална организация за икономическа интеграция в съответствие с параграф 3, всяко позоваване на „договаряща се държава“ или „държава“ в настоящия протокол се прилага еднозначно, ако е уместно, към държавите-членки на организацията.

Член 25 — Влизане в сила

1. Настоящият протокол влиза в сила на първия ден от месеца след изтичането на срок от три месеца след депозиране на втория инструмент за ратифициране, приемане, утвърждаване или присъединяване, посочен в член 23.
2. Впоследствие настоящият протокол влиза в сила:
 - а) за всяка държава или регионална организация за икономическа интеграция, която го ратифицира, приема, утвърждава или се присъединява към него — на първия ден от месеца след изтичането на срок от три месеца след депозиране на инструмента му за ратифициране, приемане, утвърждаване или присъединяване;
 - б) за териториална единица, за която настоящият протокол се прилага в съответствие с член 26 — на първия ден от месеца след изтичането на срок от три месеца след връчване на декларацията, посочена в споменатия член.

Член 26 — Декларации по отношение на неединни правни системи

1. Ако дадена държава се състои от две или повече териториални единици, в които се прилагат различни правни системи по въпросите, уредени с настоящия протокол, тя може да декларира в момента на подписването, ратифицирането, приемането, утвърждаването или присъединяването, че настоящият протокол се отнася до всички териториални единици или до една или повече от тях и може да промени тази декларация, като подаде друга декларация по всяко време.
2. Всяка такава декларация се връчва на депозитаря и в нея изрично се посочват териториалните единици, спрямо които се прилага протоколът.
3. Ако дадена държава не направи декларация по настоящия член, протоколът обхваща всички териториални единици на тази държава.
4. Настоящият член не се прилага по отношение на регионални организации за икономическа интеграция.

Член 27 — Резерви

По настоящия протокол не могат да се правят резерви.

Член 28 — Декларации

1. Декларациите, посочени в член 24, параграф 3 и член 26, параграф 1 могат да бъдат направени при подписването, ратифицирането, приемането, утвърждаването или присъединяването или по всяко време след това и могат да бъдат изменени или оттеглени по всяко време.
2. Декларациите, измененията и оттеглянията се връчват на депозитаря.
3. Декларация, направена при подписването, ратифицирането, приемането, утвърждаването или присъединяването влиза в действие едновременно с влизането в сила на настоящия протокол за съответната държава.
4. Декларация, направена впоследствие, както и всяко изменение или оттегляне на дадена декларация, влизат в действие на първия ден от месеца след изтичането на срока от три месеца след датата, на която уведомлението е получено от депозитаря.

Член 29 — Денонсиране

1. Всяка договаряща се по протокола държава може да го денонсира като уведоми писмено депозитаря. Денонсирането може да бъде ограничено до някои териториални единици на неединна правна система, към които протоколът се прилага.
2. Денонсирането влиза в действие на първия ден от месеца след изтичането на срок от дванадесет месеца след датата, на която уведомлението е получено от депозитаря. Когато в уведомлението е посочен по-дълъг срок за влизане на денонсирането в действие, денонсирането влиза в действие след изтичането на този по-дълъг срок след датата, на която уведомлението е получено от депозитаря.

Член 30 — Уведомление

Депозитарят уведомява членовете на Хагската конференция по международно частно право и други държави и регионални организации за икономическа интеграция, които са подписали, ратифицирали, приели, утвърдили или са се присъединили в съответствие с членове 23 и 24 за следното:

- а) подписвания, ратификации, приемания, утвърждавания или присъединявания, посочени в членове 23 и 24;
- б) датата, на която настоящият протокол влиза в сила в съответствие с член 25;
- в) декларациите, предвидени в член 24, параграф 3 и член 26, параграф 1;
- г) денонсиранята, предвидени в член 29.

В доказателство за което, долуподписаните упълномощени представители поставиха собственоръчен подпис под настоящия протокол.

Съставен в Хага на 23 ноември 2007 г. на английски и френски език, като и двата текста имат еднаква сила, в единствен екземпляр, който ще бъде съхраняван в архивите на правителството на Кралство Нидерландия и от който ще бъде изпратено заверено копие по дипломатически канали на всеки член на Хагската конференция по международно частно право към датата на нейната двадесет и първа сесия, и на всяка от другите държави, които участваха в тази сесия.